

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пашин В.М. Судостроение проблемы и перспективы / В.М. Пашин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://shipbuilding.ru/rus/overviews/building>.
2. Суднобудівна галузь України. Її конкурентоспроможність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://br.com.ua>.
3. Швердіна О.В. Державне регулювання господарської діяльності: поняття, функції та правові форми впливу / О.В. Швердіна // Проблеми законності. – 2007. – № 90. – С. 79–86.
4. Шамрай Ф.А. Вопросы обеспечения конкурентоспособности судостроения / Ф.А. Шамрай [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://korabel.ru/news/comments/voprosi>.
5. Капустин А. «Greenpeace» и утилизация судов / А. Капустин // Журнал «Порты Украины». – 2011. – № 4. – 36 с.
6. Письменна К.С. Стан і тенденції розвитку суднобудівної промисловості в Україні: господарсько-правовий аспект / К.С. Письменна // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. – 2010. – № 1. – С. 221–228.
7. Янукович В.Ф. Ми докорінно покращимо забезпечення ЗСУ сучасними зразками озброєння / В.Ф. Янукович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://president.gov.ua/news/26283.html>.
8. Жихарева В. Умови ефективної реалізації інвестицій у розвиток флоту судноплавних компаній України / В. Жихарева // Економічний аналіз. – 2010 р. – № 7. – С. 45–47.
9. Пашко Д.В. Сучасний стан і перспективи розвитку суднобудування в Україні / Д.В. Пашко // Журнал «Економічні науки». – 2011. – № 1. – С. 137–139.
10. Пашко Д.В. Проблеми фінансового забезпечення суднобудівних підприємств / Д.В. Пашко // Журнал «Економічні науки». – 2010. – № 4. – С. 53–55.
11. Пархоменко І.Н. Судостроение – мультипликатор развития смежных концентров экономики Украины / И.Н. Пархоменко // Журнал «Методи та засоби управління розвитком транспортних систем». – 2012. – № 19. – С. 20–29.
12. Про стратегію розвитку суднобудування України на період до 2020 р. : розпорядження Кабінету міністрів України від 06.05.12 р. № 581-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov>.
13. Інформаційно-аналітичний центр морського і річкового транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mirt.com.ua/ua/ports.php?t=1>.
14. Романюк Ю.Л. Украина на мировом рынке судостроения [Электронный ресурс] / Ю.Л. Романюк, О.В. Кислицына. – Режим доступа : <http://be5.biz/ekonomika1/r2011/00503.htm>.

УДК 342.9351.9:631

**МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ В КОНТРОЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ
ІНСПЕКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

**SHEVCHUK O.M. METHODOLOGICAL ASPECTS OF IMPROVEMENT
OF ADMINISTRATIVE FUNCTIONS IN CONTROL ACTIVITY
OF STATE INSPECTION OF AGRICULTURE OF UKRAINE**

Шевчук О.М.,

здобувач

*Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

На основі аналізу наукових підходів, які представлені нині у фаховій літературі, у статті досліджуються основні методологічні аспекти удосконалення управлінських функцій в контрольній діяльності Держсільгоспінспекції України. Запропоновано авторське бачення застосування нових форм адміністративного примусу у зазначеній сфері, аргументована доцільність врахування відповідних аспектів під час прийняття державно-управлінських рішень у сучасних умовах України.

Ключові слова: державне управління, методи державного контролю, форми державного контролю.

На основе анализа научных подходов, которые представлены в настоящее время в профессиональной литературе, в статье исследуются основные методологические аспекты усовершенствования управленческих функций в контрольной деятельности Госсельхозинспекции Украины. Предложено авторское видение применения новых форм административного принуждения в данной сфере, аргументирована целесообразность учета соответствующих аспектов во время принятия государственно управленческих решений в современных условиях Украины.

Ключевые слова: государственное управление, методы государственного контроля, формы государственного контроля.

Based on a review of scientific approaches that are presented currently in the professional literature, the article examines the main methodological aspects of improvement of administrative functions in the monitoring activities State agricultural Inspectorate of Ukraine. In this regard, the author proposed the use of new forms of vision administrative enforcement in this area, taking into account relevant reasoned expediency aspects while making public management decisions in modern conditions of Ukraine.

Key words: government, state control methods, forms of state control.

Методологія (гр. *methodos* – спосіб, метод і *logos* – наука, знання) – вчення про правила мислення під час створення теорії науки, концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної та систематизованої інформації про процеси та явища [1, с. 56]. Методологію юридичної науки можна визначити як систему принципів і способів організації, побудови і здійснення теоретико-пізнавальної юридичної діяльності в області державно-правової дійсності, а також вчення про цю систему. Методологія сучасної юридичної науки являє собою складне і багатопланове утворення, яким охоплюються:

- проблеми структури наукового знання взагалі і наукових правових теорій зокрема;
- закони виникнення, функціонування і зміни наукових правових теорій;
- понятійний каркас юридичної науки та її окремих дисциплін;
- структура й операційний склад методів юридичної науки;
- аналіз її мови, формальних і формалізованих методів дослідження (методики і процедури дослідницької діяльності), типології систем наукового правового знання і т. д. [2].

Метою статті є дослідження та відображення нових методів у контрольній діяльності Державної інспекції сільськогосподарства України (Держсільгоспінспекції).

Дослідженням даного питання займалися М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.В. Бардаш, Н.В. Малуґа, Н.І. Петренко, О.Ф. Андрійко та інші. Контроль в агропромисловому комплексі України в своїх працях досліджували В.І. Курило, О.П. Світличний, О.Г. Бондар та інші.

На сучасному етапі розвитку Української держави найбільш гострими є питання санації держави, очищення і навіть заміни її найбільш уражених підсистем; досягнення збалансованості основних ланок, рівнів, підсистем; підвищення активності, відповідальності та адміністративного тону суб'єктів прийняття управлінських рішень та суб'єктів контролю за їх реалізацією. Вирішення цих завдань неминуче поставить на перший план іншу проблему – проблему вироблення ідеальної моделі державного управління, яка являє собою деякий компроміс між досягненнями передових держав, національним досвідом державного управління та реальними і потенційними ресурсами втілення моделі в практику [3].

Методологічною основою нашого дослідження є система методів і прийомів наукового пізнання. У процесі дослідження використовувалися діалектичний підхід до розгляду досліджуваних проблем та визначення основних напрямів вдосконалення контрольно-інспекційної діяльності. Використані загальнонаукові методи: структурний, функціональний, системний аналіз, формально-логічний (аналіз та синтез) при вивченні існуючих теоретичних розробок і нормативного регулювання діяльності окремих інспекцій. Також були застосовані спеціальні мето-

ди, властиві юридичній науці, – формально-юридичний, порівняльно-правовий, документальний аналіз.

Використання вказаних методів дозволило провести паралелі і узагальнення правового становища Державної сільськогосподарської інспекції України і дослідити роботу інспекційних органів.

Загальновизначеними формами державного контролю з боку Держсільгоспінспекції є перевірки, спостереження, обстеження, інвентаризація, інспектування, нагляд [4, с. 30-34]. Аналізуючи перераховані форми державного контролю важливим є те, що спостереження як форма отримання необхідної інформації є надзвичайно важливою для здійснення контролю за землями сільськогосподарського призначення, оскільки моніторинг земель сільськогосподарського призначення передбачає виявлення змін у структурі сільськогосподарських угідь, а також оцінювання стану використання угідь, полів, ділянок; процесів, пов'язаних зі змінами родючості ґрунтів (розвиток водної та вітрової ерозії, втрата гумусу, погіршення структури ґрунту, заболочення й засолення), заростання сільськогосподарських угідь, забруднення земель пестицидами, важкими металами, радіонуклідами та іншими токсичними речовинами. Здійснення контролю несе у собі не лише охоронне навантаження, але й, що не менш важливо, навантаження запобіжного характеру (недопущення відступу від правил і виключення можливості правопорушення), оскільки саме на стадії запобіжного контролю можна запобігти деградаційним процесам, від яких потерпають землі сільськогосподарського призначення. Контроль за розробкою та виконанням організаційних, екологічних та інших заходів державного примусу дозволяє проаналізувати заплановане і фактичне використання землі під посіви, стан сівозмін і їх агроекологічне обґрунтування, а також виявити та з'ясувати причини та умови здійснення правопорушень. У зв'язку з цим важливе значення в діяльності органів контролю щодо забезпечення реалізації адміністративних заходів має місце конкретна профілактична робота, а саме: узагальнення результатів перевірок; виявлення, вивчення причин тих чи інших недоліків і порушень та умов, що їх спричинили; розробка і введення в життя превентивних адміністративних заходів організаційного та виховного характеру; надання рекомендацій і обов'язкових вказівок органам управління щодо реалізації відповідних адміністративних заходів запобіжного характеру.

Проведено аналіз методів здійснення адміністративного контролю Держсільгоспінспекції як тактичних прийомів, які розробляють і застосовують контрольні органи для досягнення мети, так і здійснення необхідного впливу на підконтрольний об'єкт.

У дослідженні акцентовано увагу на методах впливу на підконтрольний об'єкт. Зазначено, що крім універсальних методів впливу на підконтрольний об'єкт – методів переконання і примусу – існують методи, характерні для державного контролю, які застосовуються в різних галузях. Методами контролю є: проведення перевірок; розгляд звернень фізичних і юридичних осіб; розгляд

документації із землеустрою; розгляд документації, пов'язаної із притягненням правопорушників до відповідальності (визначено, хто може притягувати до відповідальності, який документ складається під час оформлення правопорушення, та визначено, який порядок оскарження прийнятого рішення), та інше. Кожен із зазначених методів має свої особливості у його застосуванні органами контролю, але у своїй сукупності вони спрямовані на реалізацію конкретних завдань та досягнення єдиної мети, визначеної нормативно-правовими актами законодавства України.

Під час розгляду питання правосуб'єктності Держсільгоспінспекції при здійсненні інспекційними органами державного контролю досліджено загальні риси державних інспекцій і їх відповідність ряду вимог, а також зазначено, що правосуб'єктність Держсільгоспінспекції визначається покладеними на неї завданнями, реалізується через її діяльність, що має правоохоронний характер.

Нові форми адміністративного примусу мають бути закріплені в чинних кодексах України, адже вони надали б інспекційним органам більш широке коло повноважень, аніж вони мають на сьогоднішній день. Хоча законодавець і привів у відповідність до Положення про Держсільгоспінспекції деякі норми у сфері здійснення державного нагляду в агропромисловому комплексі України шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства соціальної політики України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів», однак і він є недосконалим та має деякі прогалини у сфері здійснення державного контролю [5].

Одним із завдань подальшого удосконалення реалізації нових форм адміністративного примусу в діяльності інспекційних органів Держсільгоспінспекції є посилення впливу на підконтрольні суб'єкти, врегулювання нормативними актами правового становища Держсільгоспінспекції, розширення й конкретизація її завдань і повноважень, встановлення ефективних механізмів притягнення до відповідальності порушників.

На мою думку, конкретними кроками на шляху реалізації нових форм адміністративного примусу Державної сільськогосподарської інспекції має бути:

- розширення прав та встановлення додаткових гарантій діяльності державних інспекторів;
- встановлення системи контролю за діяльністю інспекційних органів як з боку вищестоящих державних органів, так і з боку громадськості;
- встановлення чіткого переліку прав і обов'язків державного інспектора, оскарження його дій підконтрольними суб'єктами;
- визначення необхідної кількості здійснюваних державними інспекторами перевірок;
- встановлення дієвої системи санкцій за правопорушення у сільському господарстві з метою підвищення ефективності роботи державних інспекторів;

- збільшення штрафів в КУПАП за скоєння сільськогосподарських правопорушень;
- гарантія виконання покладеного на правопорушника стягнення з боку органів виконавчої служби України;
- внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють право становище Держсільгоспінспекції;
- обговорення проектів нових нормативно-правових актів та внесення змін до існуючих, якими регулюються право становище Держсільгоспінспекції із громадськістю;
- забезпечення висвітлення в засобах масової інформації діяльності Держсільгоспінспекції та громадське обговорення її результатів;
- інформування суспільства через засоби масової інформації про заходи взаємодії інспекції з інститутами громадянського суспільства;
- проведення зустрічей на регіональному рівні з керівництвом територіальних органів щодо налагодження взаємодії в сфері контролю за якістю та безпечністю продукції сільського господарства на вітчизняному ринку;
- проведення спільних засідань, «круглих столів» за участю представників Держсільгоспінспекції, із зацікавленими відомствами, громадськими організаціями, спілками для залучення широких верств населення до обговорення проблемних питань з реалізації державної політики в сфері контролю в агропромисловому комплексі;
- вивчення та наліз громадської думки, життя комплексу заходів щодо усунення недоліків у роботі підрозділів Держсільгоспінспекції;
- проведення брифінгів за результатами роботи Держсільгоспінспекції;
- організація участі керівництва Держсільгоспінспекції в публічних заходах із залученням представників ЗМІ та громадськості;
- участь керівництва Держсільгоспінспекції в телевізійних програмах із прямою трансляцією;
- здійснення інформаційного наповнення веб-сайту Держсільгоспінспекції, наприклад, створення на офіційному веб-сайті Держсільгоспінспекції рубрики для консультацій з громадськістю;
- забезпечення проведення Інтернет конференцій керівництва Держсільгоспінспекції;
- забезпечення висвітлення інформації щодо діяльності консультативно-дорадчих органів при Держсільгоспінспекції на веб-сайті;
- забезпечення та сприяння (участь в організації) заходів, які проводяться інститутами громадського суспільства з питань, що відносяться до компетенції Держсільгоспінспекції;
- забезпечення організації випуску офіційного видання Держсільгоспінспекції;
- висвітлення міжнародної діяльності Держсільгоспінспекції (Міжнародної ради по зерну, Міжнародної організації праці та інше);
- вивчення досвіду роботи у сфері нагляду (контролю) якості та безпечності сільськогосподарської продукції інспекційних служб Росії, Франції, Молдови, Канади та інших країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шейко В.М., Кушніренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В.М. Шейко, Н.М. Кушніренко // Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2002. – 295 с.
2. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія / С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров / Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/00000000/pravo/yuridichna_deontologiya_-_gusaryev_sd.
3. Сурмін Ю.П. Методологічні аспекти реформування державного управління в Україні / Ю.П. Сурмін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10syppduu.pdf>.
4. Контроль і ревізія : підручник / Ф.Ф. Бутинець, В.П. Бондар, Н.Г.Виговська, Н.І. Петренко ; за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – 4-е вид., допов. і переробл. – Житомир : ПП Рута, 2006. – 560 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства соціальної політики України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів : Закон України від 16 жовтня 2012 р. № 5462-VI // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 6-7. – ст. 80.

УДК 342.951:37.014.543 (477)

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ
ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

**THE LEGAL PRINCIPLES OF FINANCING
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE**

Ярош А.О.,

аспірант кафедри фінансового права

Національного університету державної податкової служби України

В статті розкривається значення закладів освіти у процесі розвитку українського суспільства. Досліджено нормативно-правове забезпечення фінансування закладів освіти в Україні. Проаналізовано джерела фінансування навчальних закладів України й охарактеризовано значення благодійних внесків як додаткових джерел фінансування у сфері освіти. Визначено порядок фінансування закладів освіти і шляхи його вдосконалення.

Ключові слова: освіта, фінансування, заклади освіти, фінансові ресурси, джерела фінансування.

В статье раскрывается значение учебных заведений в процессе развития украинского общества. Исследованы нормативно-правовое обеспечение финансирования учебных заведений в Украине. Проанализированы источники финансирования учебных заведений Украины и охарактеризовано значение благотворительных взносов как дополнительных источников финансирования в сфере образования. Определен порядок финансирования учреждений образования и пути его совершенствования.

Ключевые слова: образование, финансирование, учебные заведения, финансовые ресурсы, источники финансирования.

Articles in the meaning of educational institutions in the development of Ukrainian society. Investigated the regulatory and legal framework for financing education in Ukraine. Sources of funding for education in Ukraine and characterized mentioned donations as an additional source of funding for education. An order of financing education and ways to improve it.

Key words: education, finance, educational, financial resources, funding.

Постановка проблеми. Однією з умов ефективного розвитку української освіти, що забезпечуватиме інтелектуальну базу нації, слід вважати належне фінансове забезпечення системи освіти в цілому. Удосконалення існуючого та розроблення нових наукових підходів до підвищення рівня якості освіти зумовлене низкою причин. Зокрема неналежними матеріальною та інформаційно-технічною базами, законодавчим обмеженням повноважень навчальних закладів, наявністю правопорушень, що містять ознаки корупційних діянь, а також неефективністю державного фінансування.

З цих причин ґрунтовне дослідження та аналіз нормативно-правових актів, якими регулюється порядок фінансування, встановлення джерел фінансування та самого порядку фінансування навчальних закладів відповідно до видів освіти в Україні дозво-

лить визначити перспективні напрями фінансового забезпечення навчальних закладів в Україні.

Стан дослідження. Тематика фінансування закладів освіти в Україні неодноразово була предметом дослідження таких вчених, як Т. Боголіб, Ю. Богач, Н. Волкова, Б. Данилишин, В. Журавський, Л. Іщук, Н. Колісніченко, О. Падалко, Л. Плахотнікова, О. Романовський, О. Сидоренко, В. Яблонський та ін.

Не заперечуючи вагомий вклад вчених у розроблення і впровадження наукових надбань з питань фінансування навчальних закладів, варто звернути увагу на проблематику, об'єктивно зумовлену потребами практики щодо поглибленого аналізу правових засад фінансування навчальних закладів, визначення проблемних аспектів порядку фінансування закладів освіти, зважаючи на джерело фінансування. Незважаючи на належне висвітлення означеної тематики